

Účtová třída 4 - Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

ve znění Opatření MF

č. 82/93, č. j. 281/69 810/93 ze dne 7.12.1993,
č. 128/94, č. j. 281/73 250/94 ze dne 21.12.1994,
č. 46/95, č. j. 281/43 180/95 ze dne 27.7.1995,
č. 49/96, č. j. 282/32 762/96 ze dne 31.5.1996,
č. 78/96, č. j. 281/66 191/96 ze dne 11.11.1996,
č. 81/97, č. j. 281/89 070/97 ze dne 2.12.1997,
č. 57/99, č. j. 281/78 180/99 ze dne 22.11.1999,
č. 38/2000, č. j. 281/84 064/00 ze dne 10.11.2000,
č. 3/2001, č. j. 282/119 326/2000 ze dne 14.12.2000.

Obsah:

[Čl. I](#) Úvodní ustanovení

[Čl. II](#) Vlastní kapitál

[Čl. III](#) Rezervy

[Čl. IV](#) Úvěry a dlouhodobé závazky

[Čl. V](#) Individuální podnikatel

Čl. I

Úvodní ustanovení

Účtová třída 4 obsahuje:

- a) základní jmění, kapitálové fondy, fondy ze zisku, převedené hospodářské výsledky, hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení (vlastní jmění),
- b) rezervy,
- c) dlouhodobé bankovní úvěry,
- d) dlouhodobé závazky,
- e) účet individuálního podnikatele,
- f) Dlouhodobé úvěry od bank a družstevních záložen.

Čl. II

Vlastní kapitál

(1) Na účtech účtových skupin 41 a 43 se účtuje o vlastním jmění účetní jednotky.

(2) Fondy se člení do účtových skupin podle toho, zda jsou tvořeny a doplňovány z kapitálových vkladů peněžních i nepeněžních (kapitálové fondy) nebo ze zisku (fondy ze zisku).

(3) Na účtu 411 - Základní kapitál se zachycuje základní kapitál a jeho změny podle právní formy účetní jednotky. O zvýšení či snížení zapisovaného základního kapitálu se účtuje až na základě zápisu v obchodním rejstříku.

(4) V oddělené analytické evidenci k účtu 411 - Základní kapitál se účtuje:

- při vzniku obchodní společnosti a družstva o základním jmění v souvislosti se zápisem do obchodního rejstříku. Kapitálové obchodní společnosti (akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným a komanditní společnosti) a družstva zachycují základní kapitál a jeho změny ve výši zapsané do obchodního rejstříku. Ostatní obchodní společnosti a jiné subjekty zapisované do obchodního rejstříku účtují o základním jmění a jeho změnách ve výši peněžitých nebo nepeněžitých vkladů podle společenské smlouvy všech společníků do společnosti. Státní podniky účtují na tomto účtu o stavu kmenového jmění a jeho změnách. Dále se analytická evidence vede podle jednotlivých společníků a členů družstva, emisí akcií a počtu akcií podle druhů,
- o zvýšení základního jmění u družstev o vklady, ke kterým se zavázali členové družstev a nejsou určeny ke zvýšení zapsaného základního jmění do obchodního rejstříku, např. další členský vklad určený stanovami družstva. Dále se analytická evidence vede podle členů družstva,
- o zvýšení základního jmění u kapitálových obchodních společností a družstev, které bylo vytvořeno přímo nebo zprostředkovaně ze zisku této účetní jednotky. Dále se analytická evidence vede podle jednotlivých osob, které vložily vklad do základního kapitálu.

(5) Na účet 412 - Emisní ážio se účtuje rozdíl mezi nominální a vyšší prodejní cenou akcií, popř. vkladů při zvyšování základního jmění upsáním nových akcií, popř. nových vkladů.

(6) Na účet 413 - Ostatní kapitálové fondy se účtují ostatní kapitálové vklady peněžní i nepeněžní, které při jejich vytvoření nezvyšují základní kapitál podniku a není pro ně v předcházejících účtech této účtové skupiny samostatný syntetický účet. Ve prospěch účtu se účtují také přijaté dary a dotace na kapitálové dovybavení v případě stanoveném v [čl. XVIII](#) Úvodních ustanovení; u družstev rovněž členské podíly na družstevní bytovou výstavbu a státní příspěvek apod. Na analytickém účtu se rovněž účtuje o zvýšení zapisovaného základního kapitálu u kapitálových obchodních společností a družstev, které ještě nebylo zapsáno do obchodního rejstříku, např. upisování nových akcií. Analytická evidence se vede podle jednotlivých osob (společníků, členů družstva), které se zavázaly vložením vkladu zvýšit základní kapitál. V okamžiku zápisu do obchodního rejstříku se analytický účet vyrovná přeúčtováním na účet 411 - Základní kapitál.

(7) Analytická evidence k účtu 413 se vede podle jednotlivých kapitálových fondů s odděleným sledováním darů a dotací v případě stanoveném v [čl. XVIII](#) Úvodních ustanovení, členských podílů a státního příspěvku.

(8) Účet 414 - Oceňovací rozdíly z přecenění majetku mohou použít pouze podílové fondy, investiční fondy, penzijní fondy, které vznikly podle zvláštních zákonů, tj. zákona [č. 248/1992 Sb.](#), o

investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů a zákona [č. 42/1994 Sb.](#), o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů. Na tomto účtu se účtuje změna hodnoty majetku a závazků v souladu s výše uvedenými zákony. Změna hodnoty majetku a závazků se během roku nemusí účtovat v případech, kdy tyto změny jsou samostatně běžně sledovány v operativním informačním systému účetní jednotky. Přírůstek, resp. úbytek hodnoty tohoto majetku a závazků se zachytí souvztažně na vrub, resp. ve prospěch samostatného analytického účtu k příslušnému syntetickému účtu majetku, a to minimálně jednou ročně při uzavírání účetních knih. Pro účely odpisování hmotného investičního majetku se k těmto změnám hodnoty majetku nepřihlíží. Při vyřazení majetku a závazků se ve prospěch, resp. na vrub tohoto samostatného analytického účtu k syntetickému účtu majetku vyúčtuje část přírůstku, resp. úbytku hodnoty majetku, a to souvztažně s účtem 414 - Oceňování rozdílů z přecenění majetku. Při prodeji vypůjčených cenných papírů nebo při prodeji cenných papírů přijatých v reverzním repu se také zruší oceňovací rozdíl k závazkům z těchto cenných papírů (hodnota závazku z cenného papíru je upravena o rozdíl mezi cenou pořízení a prodejní cenou cenného papíru). Při zpětném nákupu prodaného vypůjčeného cenného papíru nebo prodaného cenného papíru přijatého v reverzním repu se zruší oceňovací rozdíl k závazku z tohoto cenného papíru. Podíl oceňovacího rozdílu se rozpouští způsobem závazně stanoveným účetní jednotkou.

Oceňovací rozdíl z přecenění se zúčtuje při ukončení reverzního repa a zpětném předání cenných papírů původnímu vlastníku souvztažně na vrub nebo ve prospěch účtu závazků k těmto cenným papírům. Na tomto účtu se rovněž účtuje v samostatné analytické evidenci oceňovací rozdíl ze změn reálné hodnoty derivátů. Při vypořádání derivátů se oceňovací rozdíl zúčtuje do nákladů (účet 568 - Ostatní finanční náklady) resp. do výnosů (účet 668 - Ostatní finanční výnosy).

(9) Tvorba a čerpání fondů tvořených ze zisku (účtová skupina 42) se řídí podle právní povahy účetní jednotky zákonnými předpisy, společenskou smlouvou, stanovami, rozhodnutím valné hromady nebo členské schůze, popř. představenstva akciové společnosti. V případě účtu 421 - Zákonný rezervní fond se vede analytická evidence podle jednotlivých ustanovení [obchodního zákoníku](#), která stanoví povinnost vytvářet rezervní fond obchodní společnosti. Na účtu 427 - Ostatní fondy účtuje družstevní záložna v analytické evidenci i o tvorbě a čerpání rizikového fondu, který je povinna družstevní záložna vytvářet podle zákona [č. 87/1995 Sb.](#), o spořitelních a úvěrních družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

(10) Účet 431 - Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení je určený k rozdělení účetního zisku, resp. vypořádání účetní ztráty podle pravidel stanovených [obchodním zákoníkem](#), popř. jiným předpisem, rozhodnutím orgánů účetní jednotky či podle rozhodnutí individuálního podnikatele. Na vrub účtu 431 se účtuje i tantiémy a dividendy k výplatě podle příslušných rozhodnutí o rozdělení zisku v případech, kdy se na uvedené tituly netvoří zvláštní fondy ze zisku.

Čl. III

Rezervy

(1) Na účtech účtové skupiny 45 - Rezervy se účtuje o tvorbě a použití rezerv. Obecná ustanovení jsou vymezena v úvodních ustanoveních tohoto opatření. Analytická evidence se vede podle jednotlivých rezerv.

(2) Účet 451 - Rezervy zákonné se tvoří na tituly a ve výši podle obecně platných právních předpisů, především daňových zákonů, popř. zvláštních zákonů. Rezervy vytvořené na pohledávky

za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení se převedou ke dni účinnosti (1. srpen 1995) zákona č. 132/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon [č. 593/1992 Sb.](#), o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů na účet 391 - Opravná položka k pohledávkám, a to ke konkrétním pohledávkám za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení.

(3) Účet 454 - Rezerva na kusové ztráty se vytváří ve smyslu úvodních ustanovení při uzavírání účetních knih na kursové ztráty, které plynou z přepočtu podle platného kursu k poslednímu dni účetního období u pohledávek, závazků, finančních investic včetně úvěrů, finančních výpomocí a termínovaných vkladů na účtu 069 - Ostatní dlouhodobý finanční majetek.

(4) Na účtu 459 - Ostatní rezervy se tvoří další rezervy, pro které není náplň v některém z předchozích účtů této účtové skupiny. Jde o rezervy, o jejichž tvorbě a použití rozhoduje účetní jednotka sama.

(5) Rezervy se čerpají v souladu s předpisy účetní jednotky nebo podle obecně platných právních předpisů v případě zákonných rezerv.

Čl. IV

Úvěry a dlouhodobé závazky

(1) Na účtech účtové skupiny 46 - Dlouhodobé úvěry od bank a družstevních záložen se účtuje o závazcích z přijatých úvěrů, které mají dlouhodobý charakter (delší než jeden rok). Analytická evidence se vede podle jednotlivých účtů úvěrů otevřených u bank a družstevních záložen.

(2) Na účtech účtové skupiny 47 - Dlouhodobé závazky se účtuje o závazcích z obchodního i neobchodního styku s dobou splatnosti delší než jeden rok a dlouhodobé termínované vklady členů a dlouhodobé termínované vklady družstevních záložen a dlouhodobé termínované vklady jiných právnických osob na základě uzavřených smluv na termín výběru vkladu nebo výpovědní lhůty z vkladu. Analytická evidence se vede podle jednotlivých věřitelů.

(3) Na účtu 471 - Dlouhodobé závazky k podnikům ve skupině se zachycují závazky k podnikům ve skupině. Odděleně se v analytické evidenci sledují závazky z kapitálových operací a z obchodního styku.

(4) Na účtu 473 - Emitované dluhopisy účtuje emitent dluhopisů vydané dluhopisy ve výši emise souvztažně s účtem 375 - Pohledávky z emitovaných dluhopisů.

(5) Účet 474 - Závazky z pronájmu se používá při pronájmu hmotného a nehmotného majetku, který vytváří soubor zahrnující zároveň věci movité a nemovité a který je využíván na základě písemné smlouvy nájemcem pro zajištění příjmů po celé zdaňovací období jako celek ([§28](#) odst. 2, zákona o daních z příjmů). Výše závazku k pronajímateli se zachytí ve výši zůstatkové ceny pronajatého příslušného investičního majetku a uměřuje se v zásadě ve výši odpisů vyúčtovaných za příslušný dlouhodobý majetek do nákladů s přihlédnutím k platebním podmínkám podle smlouvy. V případě, kdy roční nájemné dle smlouvy je nižší než odpisy, sníží se závazek z nájmu o rozdíl odpisů a nájemného při účetní závěrce do výnosů. Takto bude postupováno pouze u nájemních smluv uzavřených před 1.1.2001 do sjednaného ukončení smlouvy, avšak nejpozději do 31.12.2005. Obdobně se postupuje v případě nájmu podniku nebo jeho části ve smyslu [§488b](#) a násl. obchodního zákoníku.

(6) Na účtu 475 - Dlouhodobě přijaté zálohy se účtují přijaté zálohy od odběratelů před splněním závazku vůči odběrateli.

(7) Na účtu 478 - Dlouhodobé směnky k úhradě se zachycují směnky vlastní a akceptované směnky cizí.

(8) Na účtu 479 - Ostatní dlouhodobé závazky se zachycují ostatní dlouhodobé dluhy, po které není v předcházejících účtech účtová skupiny 47 - Dlouhodobé závazky určen samostatný syntetický účet. Na tento účet se účtují také závazky vyplývající z tichého společenství.

Čl. V

Individuální podnikatel

(1) Účet 491 - Účet individuálního podnikatele slouží k zachycení všech osobních vkladů, včetně vkladu na začátku podnikatelské činnosti, výběrů individuálního podnikatele a přijatých darů. Při otevírání účetních knih se na tento účet převede zisk, popř. ztráta za předcházející účetní období se souvztažným zápisem na účtu 431 - Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení.

(2) Účet 491 může nabýt pasivní, popř. i aktivní zůstatek.

(3) Odděleně se sledují v analytické evidenci k účtu 491 přijaté dary, dotace, převedený zisk nebo ztráta.

[Účtová třída 5](#)